

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

Факультет № 6

Кафедра фундаментальних та юридичних дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни **ОК.5 «СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОГО
ПУБЛІЧНОГО ПРАВА»**

обов'язкових компонент освітньої програми другого рівня вищої освіти

(08 Право 081 Право)

**м. Харків
2023 рік**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 25.09.2023 р. №8

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 25.08.2023 р. №5

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 22.09.2023 р. №8

Розглянуто на засіданні кафедри фундаментальних та юридичних дисциплін факультету № 6 (протокол від 18.08.2023р. № 8).

Розробники:

1. Доцент кафедри фундаментальних та юридичних дисциплін факультету № 6 ХНУВС, кандидат юридичних наук К.В. Кисильова.
2. Доцент кафедри фундаментальних та юридичних дисциплін факультету № 6 ХНУВС, кандидат юридичних наук Д.С. Гета.

Рецензенти:

1. Декан факультету № 4 Харківського національного університету внутрішніх справ, д.ю.н., професор Марчук М.І.
2. Доцент кафедри конституційного та муніципального права юридичного факультету Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, к.ю.н., доцент Зубенко Г.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS - 2,5 Загальна кількість годин – 75 Кількість тем – 6	08 Право; 081 Право; магістр	Цикл підготовки фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін Навчальний курс 1/1 Семестр 1/1 Види підсумкового контролю: залік
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання:	заочна (дистанційна) форма навчання	
Лекції – __14__; (години)	Лекції – __6__ (години)	
Семінарські заняття – __12__; (години)	Семінарські заняття – __4__ (години)	
Практичні заняття – __-__; (години)	Практичні заняття – __-__; (години)	
Лабораторні заняття – __-__; (години)	Лабораторні заняття – __-__; (години)	
Самостійна робота – __49__; (години)	Самостійна робота – __65__; (години)	
Індивідуальні завдання:	Індивідуальні завдання:	
Курсова робота – _____-_____ (кількість; № семестру)	Курсова робота – _____-_____ (кількість; № семестру)	
Реферати (тощо) – __1/1__ (кількість; № семестру)	Реферати (тощо) – __1/1__ (кількість; № семестру)	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни Сучасні проблеми міжнародного публічного права є дослідження діяльності публічних органів в міжнародному просторі, співвідношення норм МПП з внутрішньодержавним правом, а також вивчення процесів формування і розвитку міжнародно-правових відносин у конкретних галузях міжнародного публічного права.

Завданнями вивчення дисципліни «Сучасні проблеми міжнародного публічного права» є:

- вивчення загальнотеоретичних засад міжнародного публічного права, аналізування міжнародних правових джерел, рішень міжнародних судових установ, законодавства України, визначення відповідних міжнародних

інституційних механізмів тощо;

- формування самостійного мислення, навичок аналізу основ міжнародного публічного права, порівняння та співставлення його з основами права Європейського Союзу, державного права зарубіжних країн;
- формування понятійного апарату, що використовується в межах міжнародного публічного права, та вміння ним користуватися;
- поглиблення знань прикладного характеру;
- розвиток загальної політико-правової культури студента.

Міждисциплінарні зв'язки: Міжнародне публічне право має логічні зв'язки з таким предметами як «Міжнародне право», «Право Європейського Союзу», «Державне право зарубіжних країн» та ін. У системі юридичних дисциплін міжнародне публічне право визначається тим, що вона вивчає окрему правову систему, яка знаходиться у взаємному логічному зв'язку з усіма галузями внутрідержавного права та права Європейського Союзу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- юридичну природу, характерні риси і специфіку міжнародного публічного права;
- систему міжнародного публічного права в цілому і його основні галузі зокрема;
  - поняття, принципи, інститути, загальні теоретичні положення міжнародного публічного права;
  - основні концепції та досягнення науки міжнародного права;
  - історію становлення, предмет та методи правового регулювання кожної окремої галузі, що вивчається в даному курсі;
  - нормативно-правові акти, що складають першооснову конкретної галузі міжнародного публічного права, відповідальні положення конвенцій, інших міжнародних договорів, нормативних актів, прецедентів, практику міжнародних судів та арбітражів у справах, пов'язаних з галузями міжнародного публічного права;
  - перелік, структуру, компетенцію міжнародних органів та організацій, які забезпечують виконання норм вищезазначених галузей міжнародного права;
  - загальні проблеми міжнародного життя і основні принципи спілкування між державами сучасності;
  - проблеми і перспективи розвитку галузей міжнародного публічного права, що вивчаються у межах навчального курсу.

вміти:

- володіти міжнародно-правовою термінологією, користуватися понятійним апаратом юриспруденції, загальнонауковою і правничою методологією;
- користуватися обсягом знань з міжнародного публічного права в цілому і з окремих його галузей зокрема;
- складати цілісне уявлення про сучасне міжнародне право і оцінювати корінні проблеми його теорії та практики; юридично правильно кваліфікувати

відповідні факти і обставини, аналізувати правотворчу та правозастосовну міжнародну і національну практику;

- давати адекватну оцінку поточним політичним подіям у світі міжнародного права;

- поважати, дотримуватися і правильно застосовувати норми міжнародного права в правозастосовній практиці;

- аналізувати норми міжнародних угод, проводити порівняння з нормами чинного законодавства України, давати правову експертизу міжнародних угод України;

- працювати з міжнародними договорами та іншими міжнародними актами, правильно тлумачити їх стосовно конкретних ситуацій міжнародного життя;

- правильно тлумачити, аналізувати та узагальнювати положення законодавства України, що стосується її міжнародних обов'язків;

- прогнозувати напрям розвитку міжнародного публічного права, приймати участь в відповідних наукових дослідженнях.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:	
Інтегральна компетентність, загальні компетентності (ЗК), спеціальні (фахові) компетентності (СК)	<p>Здатність застосовувати концептуальні та методологічні знання для вирішення значущих проблем у галузі міжнародного публічного права, що передбачає застосування міжнародно-правових інститутів, норм, наукових положень, доктрин, принципів, а також організацію і проведення досліджень із подальшим впровадженням інновацій в практично-перетворювальну діяльність.</p> <p>ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК-2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні</p> <p>ЗК-3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК-6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК-8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами в інших галузях знань/видів економічної діяльності).</p> <p>ЗК-9. Здатність працювати в міжнародному контексті.</p> <p>СК-1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі у ситуаціях правової невизначеності</p> <p>СК-4. Здатність оцінювати взаємодію</p>

	<p>міжнародного права та міжнародно-правових систем в правовою системою України</p> <p>СК-5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції</p> <p>СК-9. Здатність використовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.</p> <p>СК-10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.</p>
--	--

3. Програма навчальної дисципліни

Тема № 1. Поняття та особливості сучасного міжнародного публічного права

Поняття, сутність міжнародного публічного права. Предмет міжнародно-правового регулювання. Об'єкт міжнародних правовідносин. Метод міжнародного-правового регулювання. Проблема співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права. Міжнародне право про взаємодію з внутрішньодержавним правом. Дуалістична та моністичні теорії. Неприпустимість посилення держави на своє національне законодавство з метою виправдання недотримання норм міжнародного права.

Класифікація основних принципів міжнародного публічного права. Принцип суверенної рівності держав. Принцип незастосування сили або погрози силою. Принцип мирного вирішення міжнародних спорів. Принцип поваги прав й основних свобод людини. Принцип рівноправності і самовизначення народів. Принцип невтручання в внутрішню компетенцію будь-якої держави. Принцип міжнародного співробітництва Здатність працювати в міжнародному контексті цілісності держав. Принцип сумлінного виконання міжнародних зобов'язань.

Тема № 2. Проблеми кодифікації міжнародного публічного права.

Поняття кодифікації і прогресивного розвитку міжнародного права. Основні напрями кодифікації міжнародного права. Міжнародно-правовий механізм імплементації норм міжнародного права. Імплементація та трансформація норм міжнародного права. Сфера застосування міжнародного публічного права. Об'єктивна необхідність існування міжнародного публічного права. Міжнародне право та міжнародна система. Джерела міжнародного права. Основні джерела міжнародного права. Допоміжні джерела міжнародного права. Співвідношення договору і звичаю Поняття основних принципів міжнародного публічного права.

Тема 3. Право міжнародних організацій та міжнародних конференцій

Поняття, джерела права міжнародних організацій.

Юридична природа міжнародної організації. Похідна і функціональна правосуб'єктність. Ознаки міжурядової організації. Внутрішнє право міжнародних організацій. Види міжнародних організацій.

Організація Об'єднаних Націй: Статут, цілі, принципи, членство. Система органів ООН. Спеціалізовані установи ООН. Регіональні міжнародні організації. Загальна характеристика регіональних організацій, їх різновиди.

Тема 4: Актуальні проблеми права міжнародних договорів

Поняття права міжнародних договорів. Об'єкт права міжнародних договорів. Міжнародне договірне право держав. Суб'єкти права міжнародних договорів. Поняття міжнародного договору. Об'єкт, ціль міжнародного договору. Види міжнародних договорів. Форма міжнародного договору. Мова міжнародного договору. Дія договорів, їх застосування і тлумачення. Укладання міжнародних договорів і набування ними чинності. Прийняття тексту договору. Згода на обов'язковість договору. Набуття чинності. Застереження. Застосування договорів. Територіальна сфера дії договорів. Недійсність, призупинення або припинення дії договорів. Норми внутрішньодержавного права стосовно компетенції укладати договори. Види міжнародних договорів України. Пропозиції щодо укладення міжнародних договорів України. Повноваження на укладення міжнародного договору України. Надання згоди України на обов'язковість для не міжнародного договору. Ратифікація міжнародних договорів Україною. Дотримання і виконання міжнародних договорів Україною. Оприлюднення реєстрація та збереження текстів міжнародних договорів України. Припинення та зупинення дії міжнародних договорів України.

Тема № 5. Актуальні проблеми міжнародного гуманітарного права.

Поняття і принципи міжнародного гуманітарного права. Джерела і суб'єкти міжнародного гуманітарного права. Початок війни і її міжнародно-правові наслідки. Закінчення війни і її міжнародно-правові наслідки. Правовий статус учасників збройних конфліктів.

Заборона та обмеження визначених засобів і методів ведення війни. Режим військового полону. Нейтралітет під час війни. Режим воєнної окупації. Захист цивільних об'єктів і культурних цінностей під час збройних конфліктів.

Тема № 6. Актуальні проблеми міжнародного співробітництва у протидії злочинності

Міжнародне співробітництво як пріоритетний напрям у протидії злочинності. Принципи міжнародного співробітництва у протидії злочинності.

Правова допомога у кримінальних справах.

Міжнародно-правове регулювання інституту видачі осіб (екстрадиції). Міжнародне співробітництво у протидії злочинності у рамках міжнародних міжурядових організацій. Міжнародне співробітництво у протидії злочинності у

рамках міжнародних неурядових організацій.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни				Вид контролю
	Всього	з них:			
		Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	
Тема № 1: Поняття та особливості сучасного міжнародного публічного права	9	2	2	5	залік
Тема № 2: Проблеми кодифікації міжнародного публічного права.	7	-	2	5	
Тема № 3: Право міжнародних організацій та міжнародних конференцій	15	4	2	9	
Тема № 4 Актуальні проблеми права міжнародних договорів	14	2	2	10	
Тема №5 Актуальні проблеми міжнародного гуманітарного права	14	2	2	10	
Тема №6 Актуальні проблеми міжнародного співробітництва у протидії злочинності	16	4	4	10	
Всього за семестр:	75	14	12	49	

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни				Вид контролю
	Всього	з них:			
		Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	
Тема № 1: Поняття та особливості сучасного міжнародного публічного права	14	2	2	10	залік
Тема № 2: Проблеми кодифікації міжнародного публічного права.	5	-	-	5	
Тема № 3: Право міжнародних організацій та міжнародних конференцій	12	2	-	10	
Тема № 4 Актуальні проблеми права міжнародних договорів	10	-	-	10	
Тема №5 Актуальні проблеми міжнародного гуманітарного права	15	-	-	15	
Тема № 6 Актуальні проблеми міжнародного співробітництва у протидії злочинності	19	2	2	15	
Всього за семестр:	75	6	4	65	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни			Література:
Тема № 1 Поняття та особливості сучасного міжнародного публічного права			
	1. Поняття та основні ознаки міжнародного публічного права. 2. Функції міжнародного публічного права 3. Співвідношення міжнародного та внутрішньодержавного права. 4. Імплементация норм міжнародного публічного права в національну правову систему.	Основна: 8-12 Допоміжна: 3, 5, 8, 9, 20, 23, 25.	

		5. Система міжнародного публічного права. Класифікація норм міжнародного публічного права. Джерела міжнародного публічного права.	
Тема № 2 Проблеми кодифікації міжнародного публічного права			
		<p>1. Кодифікації і прогресивного розвитку міжнародного публічного права в умовах сьогодення. Основні напрями кодифікації міжнародного права. Міжнародно-правовий механізм імплементації норм міжнародного права. Імплементація та трансформація норм міжнародного права.</p> <p>2. Сфера застосування міжнародного публічного права.</p> <p>3. Об'єктивна необхідність існування міжнародного публічного права.</p> <p>4. Міжнародне право та міжнародна система.</p> <p>5. Джерела міжнародного публічного права. Основні джерела міжнародного права. Допоміжні джерела міжнародного права.</p> <p>6. Співвідношення договору і звичаю. Поняття основних принципів міжнародного публічного права.</p>	<p>Основна: 5-7</p> <p>Допоміжна: 5, 9, 20, 23-26</p>
Тема № 3 Право міжнародних організацій та міжнародних конференцій			
		<p>1. Поняття, джерела права міжнародних організацій.</p> <p>2. Юридична природа міжнародної організації. Похідна і функціональна правосуб'єктність. Ознаки міждержавної організації. Внутрішнє право міжнародних організацій. Види міжнародних організацій.</p> <p>3. Організація Об'єднаних Націй: Статут, цілі, принципи, членство. Система органів ООН. Спеціалізовані установи ООН.</p> <p>4. Регіональні міжнародні організації. Загальна характеристика регіональних організацій, їх різновиди.</p>	<p>Основна: 18-22, 28-32</p> <p>Допоміжна: 5, 26, 33</p>
Тема № 4 Актуальні проблеми права міжнародних договорів в			

міжнародному публічному праві		
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття права міжнародних договорів, його джерела та предмет регулювання. 2. Поняття міжнародних договорів, його види і форма. 3. Порядок укладання міжнародних договорів. 4. Набуття міжнародними договорами чинності, його реєстрація та опублікування. 5. Дія і дійсність міжнародних договорів. 	Основна: 1-4, 8-12 Допоміжна: 8-10, 29.
Тема № 5 Актуальні проблеми міжнародного гуманітарного права		
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і джерела міжнародного гуманітарного права та права міжнародної безпеки. 2. Система всеосяжної міжнародної безпеки. Міжнародні стандарти у сфері прав людини та їх закріплення в міжнародних документах 3. Універсальна система колективної безпеки. Регіональні системи колективної безпеки. 4. Міжнародно-правова регламентація правового становища населення 	Основна: 5-7, 13-17 Допоміжна: 3, 5, 9, 18, 24, 28, 34.
Тема № 6 Актуальні проблеми міжнародного співробітництва у протидії злочинності		
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Основні напрямки та форми міжнародного співробітництва держав у боротьбі зі злочинністю.. 2. Правові основи співробітництва в боротьбі з окремими видами злочинів. 3. Інститут видачі злочинців у міжнародному публічному праві (екстрадиція). 4. Міжнародна організація кримінальної поліції (Інтерпол). 	Основна: 23-27, 33-35 Допоміжна: 13, 14, 29.

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Співвідношення міжнародного та національного права.

2. Виникнення міжнародного права, його історичні типи.
3. Сучасне міжнародне права, його загальна характеристика.
4. Кодифікація міжнародного права.
5. Взаємодія міжнародного права та національного права України.
6. Предмет і метод міжнародного права.
7. Функції міжнародного права.
8. Співвідношення міжнародної системи та міжнародного права.
9. Міжнародні відносин, зовнішня політика, дипломатія та міжнародне право: співвідношення понять.
10. Міжнародне публічне право та міжнародне приватне право: співвідношення та взаємодія.
11. Категорії населення у міжнародному праві, поняття і види.
12. Міжнародно-правові питання громадянства: поняття, набуття та припинення громадянства, апатриди, біпатриди, докази наявності чи відсутності громадянства.
13. Біженці та переміщені особи: їх поняття та міжнародно-правове становище.
14. Право притулку: види притулку і їх міжнародно-правове регулювання. Юридичні наслідки надання притулку.
15. Вплив міжнародного права на становище населення, характер та межі.
16. Міжнародно-правове регулювання режиму іноземних громадян.
17. Роль Верховного Комісара ООН у справах біженців у міжнародно-правовому забезпеченні статусу біженців та переміщених осіб.
18. Питання про статус Антарктики і його міжнародно-правове врегулювання Договором про Антарктику 1959 р.
19. Загальна характеристика міжнародного статусу Антарктики за договором 1959 р.
20. Концепція світової безпеки.

5.1.2. Теми наукових робіт

1. Співвідношення міжнародного права, зовнішньої політики та дипломатії.
2. Кодифікація та прогресивний розвиток міжнародного права.
3. Специфіка принципів міжнародного права та характерні риси, що відрізняють їх від норм міжнародного права.
4. «Вільне місто» та «вільна територія (зона)» як суб'єкт міжнародного права
5. Правонаступність держав відносно державної власності.
6. Правова природа міжнародних організацій.
7. Механізм прийняття рішень міжнародними організаціями.
8. Початок та припинення дипломатичної місії.
9. Привілеї та імунітети міжнародних організацій та їх персоналу.
10. Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності.
11. Концепція узгодження воель як основа права міжнародних договорів.
12. Міжнародні механізми контролю за дотриманням прав людини.

13. Міжнародно-правовий статус населення.

14. Концепція колективної безпеки як основа системи загальної безпеки сучасного світу.

6. Методи навчання

Формування знань, вмінь та навичок забезпечується поєднанням лекційних та семінарських занять з виконанням індивідуальних завдань та завдань для самостійної підготовки. При цьому на проведення лекцій відводиться 12 (6) години, на проведення практичних занять 18(8) годин та на самостійну роботу здобувачів 60 (76) годин навчального часу.

Під час викладання курсу використовуються такі *методи навчання*: інформаційно-ілюстративний, метод проблемного викладу, метод вправ, спостереження і аналіз історичних фактів, метод бесіди, методи інтерактивного навчання (ділові ігри, круглі столи тощо), блоковий метод, метод проектів, case-метод, використання комп'ютерних технологій.

Під час лекцій і семінарських занять використовуються технічні засоби навчання: кодоскоп (для проектування схем, таблиць тощо); відео проектор (для відтворення фрагментів навчальних відеофільмів).

На лекційних заняттях педагог у словесній формі розкриває сутність наукових понять, явищ, процесів, логічно пов'язаних, об'єднаних загальною темою. Метою лекційних занять є ознайомлення студентів зі змістом, характерними рисами, юридичної природою, системою та структурою міжнародного публічного права, усіма його ключовими галузями та інститутами; аналіз проблем міжнародного життя і правил спілкування між народами сучасного світу; вивчення міжнародно-правової концепції України.

На семінарських заняттях з дисципліни використовуються методи навчання: коротке пояснення, аналізу, тренування студентів для формування навичок у правильному формулюванні складних юридичних понять і категорій.

Самостійна робота за кожною темою передбачає вивчення, згідно з переліком навчальної літератури, що додається до навчальної програми дисципліни та матеріалами лекційного фонду.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль:

1. Міжнародне публічне право як регулятор міжнародних відносин.
2. Поняття принципів міжнародного публічного права, їх нормативно-правове закріплення.
3. Юридична природа основних принципів міжнародного публічного права.
4. Принцип суверенної рівності держав.
5. Принцип незастосування сили або загрози силою.
6. Принцип мирного вирішення міжнародних спорів.
7. Принцип поваги прав людини й основних свобод людини.
8. Принцип рівноправності та самовизначення народів.
9. Принцип невтручання у внутрішню компетенцію будь-якої держави.

10. Принцип міжнародного співробітництва держав.
11. Принцип непорушності державних кордонів.
12. Принцип територіальної цілісності держав.
13. Принцип сумлінного виконання міжнародних зобов'язань.
14. Поняття й підстави міжнародно-правової відповідальності.
15. Види й форми міжнародно- правової відповідальності.
16. Відповідальність держав у міжнародному публічному праві.
17. Відповідальність фізичних осіб у міжнародному публічному праві.
18. Відповідальність міжнародних міжурядових організацій.
19. Відповідальність фізичних осіб у міжнародному публічному праві.
20. Види міжнародних правопорушень.
21. Система міжнародних судових установ.
22. Поняття та сутність міжнародних організацій.
23. Класифікація міжнародних організацій.
24. Функції і структура міжнародних організацій.
25. Поняття міжнародних міжурядових організацій та їх ознаки.
26. Поняття міжнародних неурядових організацій та їх ознаки.
27. Організація Об'єднаних Націй: Статут, цілі, принципи, структура.
28. Регіональні міжнародні організації (ОБСЄ, ЄС, РЄ тощо).
29. Міжнародні конференції.
30. Поняття і основні джерела міжнародного права прав людини.
31. Універсальні міжнародні міжурядові організації захисту прав людини.
32. Регіональні міжнародні міжурядові організації захисту прав людини.
33. Захист прав у рамках Європейського Союзу.
34. Захист прав людини в рамках Організації з безпеки і співробітництва в Європі.
35. Захист прав людини в рамках Організації американських держав.
36. Захист прав людини в рамках Ліги арабських держав.
37. Захист прав людини в рамках Африканського Союзу.
38. Захист прав людини в рамках Асоціації держав Південно-Східної Азії.
39. Міжнародно-правові стандарти забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності.
40. Міжнародно-правове регулювання принципу гендерної рівності.
41. Поняття і принципи міжнародного гуманітарного права.
42. Джерела і суб'єкти міжнародного гуманітарного права.
43. Початок війни і її міжнародно- правові наслідки.
44. Закінчення війни і її міжнародно- правові наслідки.
45. Правовий статус учасників збройних конфліктів.
46. Заборона та обмеження визначених засобів і методів ведення війни.
47. Режим військового полону.
48. Нейтралітет у війні.
49. Режим воєнної окупації.
50. Захист цивільних об'єктів і культурних цінностей під час збройних конфліктів.
51. Міжнародне співробітництво як пріоритетний напрям у протидії

злочинності.

52. Форми міжнародного співробітництва у протидії злочинності.
53. Види міжнародного співробітництва у протидії злочинності.
54. Рівні міжнародного співробітництва у протидії злочинності.
55. Принципи міжнародного співробітництва у протидії злочинності.
56. Правова допомога у кримінальних справах.
57. Європейський ордер на арешт як вид правової допомоги у кримінальних справах.
58. Міжнародно-правове регулювання інституту видачі осіб (екстрадиції).
59. Міжнародне співробітництво у протидії злочинності у рамках ООН.
60. Міжнародне співробітництво у протидії злочинності у рамках Інтерполу.
61. Міжнародне співробітництво у протидії злочинності у рамках Європолу.
62. Міжнародне співробітництво у протидії злочинності у рамках Євроюсту.
63. Міжнародне співробітництво у протидії злочинності у рамках Ради Європи.
64. Міжнародне співробітництво у протидії злочинності у рамках міжнародних неурядових організацій.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок студентом з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів вищої освіти в Університеті враховуються такі види робіт: семінарські навчальні заняття; самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів,

контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна} \\ \text{кількість балів} \\ \text{(перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних} \\ \text{занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за} \\ \text{семестр} \end{array} \right) / 2 * 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках студентів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо студент не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку), з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності студентів, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Кількість балів за} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем} \end{array}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю отримав оцінку «незадовільно», складає підсумковий контроль (екзамен, залік) повторно. Повторне складання підсумкового контролю (екзамену, заліку)

допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково педагогічні працівники.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі підсумкового контролю (екзамену чи заліку), то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \frac{\text{Підсумкові бали за поточний семестр} + \text{Підсумкові бали за попередній семестр}}{2}$$

Вимоги до здобувачів вищої освіти щодо засвоєння змісту навчальної дисципліни:

Критерії оцінювання навчальної дисципліни (денна форма навчання)		
Робота під час навчальних занять	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 5 позитивних оцінок	Підготувати тези доповіді.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	А	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
94-96			
90-93			
85-89		В	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінена числом балів, близьким до максимального , робота з двома-трьма незначними помилками
80-84			

75–79	Добре («зараховано»)	C	«Добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками, або з однією–двома значними помилками.
70-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково , але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконана , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками
65-69			
60-64		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково , деякі практичні навички роботи несформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінена числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
40–59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково , потрібні практичні навички роботи несформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21-40			
1–20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу неосвоєний , потрібні практичні навички роботи несформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література

Основна:

1. Анакіна Т. М., Гавриленко О. А., Крістані Ф. Основи права Європейського Союзу: підручник / під ред. Т. Л. Сироїд. Харків : Право, 2018. 456 с.
2. Антипенко В. Ф., Тимченко Л. Д., Беглий О. В., Радзівілл О. А. Міжнародне публічне право: підручник: у 3 т. / під ред. В. Ф. Антипенка. Київ : НАУ, 2016. Т. 1. 420 с.
3. Антипенко В. Ф., Тимченко Л. Д., Беглий О. В., Радзівілл О. А. Міжнародне публічне право: підручник: у 3 т. / під ред. В. Ф. Антипенка. Київ : НАУ, 2018. Т. 2. 348 с.
4. Антонович М. М. *Міжнародне право: навчальний посібник*. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 384 с.
5. Анцелевич Г. О. Покрещук О. О. Міжнародне право: підручник / Українська академія зовнішньої торгівлі. Київ : Алерта; 2013. 409 с.
6. Баймуратов М. О. Міжнародне публічне право: підручник. Київ : Фенікс; 2018. 762 с.
7. Батрименко В. І. Міжнародне право: навчальний посібник. Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2012. 323 с.
8. Буткевич О. В. Історія міжнародного права : підручник. Київ : Ліра-Ка, 2018. 408 с.
9. Войціховський А. В. Міжнародне право: підручник. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2020. 544 с.
10. Гавриленко О. А., Сироїд Т. Л., Новікова Л. В. Історія міжнародного права: хрестоматія-практикум. Харків : Видавництво ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. 676 с.
11. Георгіца А. З, Чикурлій С. О. Міжнародне публічне право : навчально-методичний посібник. / Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича. Чернівці : Рута, 2012. 175 с.
12. Гердеген М. Міжнародне право / пер. з нім. Київ : К.І.С., 2011. 516 с.
14. Дмитрієв А. І., Муравйов В. І. Міжнародне публічне право: навчальний посібник / під ред. Ю. С. Шемшученко, Л. В. Губерський; Міністерство освіти і науки України, Київський університет права, Київський національний університет ім. Т. Шевченка. Інститут міжнародних відносин. Київ : Юрінком Інтер, 2011. 638 с.
16. Кісілевич-Чорнойван О. М. Міжнародне інформаційне право : навчальний посібник. Київ : ДП Вид. дім Персонал, 2011. 160 с.
17. Копійка В. В., Скороход Ю. С., Матвієнко В. М. Міжнародні організації : підручник / під ред. В. В. Копійки. 2-е вид., перероб. і доп. Київ : ВПЦ Київський університет, 2015. 783 с.
18. Кормич Б. А. Інформаційне право : підручник. Харків : БУРУН і К., 2011. 334 с.
19. Короткий Т. Р., Чайковський Ю. В. Міжнародне публічне право : навчально-методичний посібник. Одеса : Фенікс, 2019. 168 с.

21. Кучик О. С., Суховолець І. Р., Сельмах А. Б., Литвин Г., Тюшка А. Міжнародні організації : навчальний посібник / під заг. ред. О. С. Кучика . 2-ге вид., перероб. і доп., Київ : Знання, 2017. 749 с.
22. Макаренко Є. А. *Міжнародна інформаційна безпека: теорія і практика* : підручник. Київ : Центр вільної преси, 2016. 417 с.
23. Малиновська Т. М., Шорохова Г. М. Міжнародні стандарти щодо захисту прав і свобод людини у діяльності Національної поліції : науково-методичні рекомендації. Харків : ХНУВС, 2016. 70 с.
24. Мацко А. С. Міжнародне право : навчальний посібник. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ : МАУП, 2015. 232 с.
25. 26. Мицик В. В., Буроменський М. В., Буткевич О. В. Міжнародне публічне право : підручник / під. ред. В. В. Мицика. Харків : Право. Т. 1. Основи теорії. 2019. 416 с.
27. Мицик В. В., Буроменський М. В., Гнатовський М. М. Міжнародне публічне право : підручник / під. ред. В. В. Мицика. Харків : Право. Т. 2. Основні галузі. 2018. 624 с.
28. Мокій А. І., Яхно Т. П., Бабець І. Г. Міжнародні організації : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 280 с.
29. Перепьолкін С. М., Сироїд Т. Л., Філяніна Л. А. Міжнародне право : словник-довідник / під заг. ред. Т. Л. Сироїд. Харків : Юрайт, 2014. 408 с.
31. Репецький В. М., Лисик В. М. Міжнародне гуманітарне право : підручник. Київ : Знання, 2017. 467 с.
32. Репецький В. М., Лисик В. М., Микієвич М. М. Міжнародне публічне право : підручник / під ред. В. М. Репецького. 2-ге вид., стер. Київ : Знання, 2012. 437 с.
33. Сироїд Т. Л. Міжнародне публічне право : підручник. Одеса : Фенікс, 2018. 744 с.
34. Сироїд Т. Л., Гавриленко О. А., Тітов Є. Б., Фоміна Л. О. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини : посібник для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання / під ред. Т. Л. Сироїд. Харків : Право, 2018. 292 с.
35. Сироїд Т. Л., Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник. Харків : Право, 2019. 310 с.
36. Телипко В. Е, Овчаренко А. С. Міжнародне публічне право : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2010. 608 с.
37. Тимченко Л. Д., Кононенко В. П. Міжнародне право : підручник. Київ : Знання, 2012. 631 с.
38. Фролова Л. О., Блажівський Є. М., Козьяков І. М. Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження : науково-практичний посібник. Київ : Алерта, 2013. 348 с.
39. Черкес М. Ю. Міжнародне право : підручник. 6-те вид., виправ. і допов. Київ : Знання, 2011. 397 с.

Додаткова:

1. Адрейченко С. С., Зелінська Н. А., Дрьоміна-Волок Н. В., Коваль Д. О. Теорія та практика міжнародного кримінального права. Одеса: Фенікс, 2017.

582 с.

2. Акуленко В. І., Андреасян Г. А., Білорицький Г. О. Взаємодія міжнародного права з внутрішнім правом України : монографія / під ред. В. Н. Денисова. Київ : Юстиніан, 2016. 672 с.

3. Войціховський А. В. Діяльність Європейського Союзу щодо протидії торгівлі людьми. Право і безпека. Випуск № 2 (61). Харків : Видавництво Харківського національного університету внутрішніх справ, 2016. С. 18-24.

4. Войціховський А. В. Діяльність Ради Європи щодо протидії торгівлі людьми. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. Випуск 2 (73). Харків : Видавництво Харківського національного університету внутрішніх справ. 2016. С. 45-54.

5. Войціховський А. В. Забезпечення безпеки інформаційного простору як напрям правоохоронної діяльності ООН. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ: Збірник наукових праць. № 2 (76). Дніпропетровськ: Видавництво Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, 2015. С. 76-85.

6. Войціховський А. В. Кібербезпека як важлива складова системи захисту національної безпеки європейських країн. *Журнал східноєвропейського права*. 2018. № 53. С. 26-37. URL: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2018/07/voysikhovskyu_53.pdf (дата звернення: 15.07.2019).

7. Войціховський А. В. Кібербезпека як напрям євроатлантичної інтеграції України. Право і безпека у контексті європейської та євроатлантичної інтеграції: збірник статей та тез наукових повідомлень за матеріалами дискусійної панелі II Харківського міжнародного юридичного форуму, м. Харків, 28 вересня 2018 р. / редкол.: Ю. Г. Барабаш, Т. М. Анакіна, Д. В. Аббакумова. Харків : Право, 2018. С. 4248.

8. Войціховський А. В. Міжнародне співробітництво у боротьбі з торгівлею людьми. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Право*. № 1077. 2013. С. 148-152.

9. Войціховський А. В. Особливості договірно-правового регулювання співробітництва держав у сфері протидії злочинності на двосторонньому рівні. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. Випуск 2 (77). Харків : Видавництво Харківського національного університету внутрішніх справ. 2017. С. 56-63.

10. Войціховський А. В. Тенденції створення регіональних міжнародних правоохоронних організацій у сучасних умовах. Науковий Вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». Випуск 28. Том 3. Ужгород : Вид-во Ужгородського національного університету внутрішніх справ, 2014. С. 166-170.

11. Гулієв А. Д. Право зовнішніх зносин : підручник. Київ : НАУ, 2012. 488 с.

12. Грачевська Т. О. Міжнародні неурядові організації та їх внесок у проблему подолання бідності / Т. О. Грачевська // *Грані*. - 2014. - № 5. - С. 162-166.

13. Грачевська Т. О. Міжнародні неурядові організації та їх внесок у

проблему подолання бідності / Т. О. Грачевська // Грани. - 2014. - № 5. - С. 162-166.

14. Діяльність Міжнародної організації праці [Текст] : навч. посіб. / [Ю. Д. Древаль та ін.; за заг. ред. Ю. Д. Древаля] ; Нац. ун-т цивіл. захисту України. - Харків : ХНАДУ, 2015. - 184 с.

15. Жекало Г. І. Міжнародні організації у політичних протиріччях та конфліктах сучасної України: концепція досліджень / Г. І. Жекало // Гілея: науковий вісник. - 2014. - Вип. 86. - С. 330-334.

16. Задорожній О. В., Поєдинок О. Р. Від теорії міжнародного до практики захисту прав людини : монографія. Київ : Фенікс, 2018. 718 с.

17. Зубарева А.Є. Міжнародно-правовий статус Комітету ООН з прав людини [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / Зубарева Антоніна Євгенівна ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Одеса, 2015. - 20 с.

18. Касьянова М. М. Міжнародні організації з захисту прав мігрантів / М. М. Касьянова // Гілея: науковий вісник. - 2015. - Вип. 102. - С. 432-437.

19. Коваленко С.О. Кодифікація інституту відповідальності міжнародних організацій у міжнародному праві [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / Коваленко Сергій Олександрович ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - Київ, 2015. - 18 с.

20. Короткий Т. Р., Гнатовський М. М. Звичаєві норми міжнародного гуманітарного права : довідник. Київ : Фенікс, 2017. 40 с.

21. Кучик О.С. Україна в міжнародних організаціях [Текст] : підручник / О. С. Кучик ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. - 411 с.

22. Пазюк А. В. Міжнародне інформаційне право : теорія і практика. Монографія / Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин. Дніпропетровськ : Середняк Т. К., 2015. 447 с.

23. Солоненко О. М. Міжнародна кримінальна юстиція: етапи становлення та розвитку. Київ : Ліра-К, 2017. 360 с.

24. Тарасов О. В. Суб'єкт міжнародного права: проблеми сучасної теорії: монографія. Харків : Право, 2014. 512 с.

25. Удалова Л. Д., Письменний Д. П., Омельченко О. Є., Савицький Д. О., Рожнова В. В., Форостяний А. В. Міжнародна правова допомога у кримінальному провадженні. Київ : Центр навчальної літератури, 2015. 240 с.

26. The Legal Mechanisms of Ensuring Regional Cooperation in Combatting Crime Within the Framework of the Council of Europe: Experience of Ukraine / A. Voitsikhovskyi, O. Bakumov, O. Ustymenko, M. Marchuk. *The Central European Journal of International and Security Studies (CEJISS)*. 2019. Volume 13. Issue 1. p. 138-160.

27. Borko A., Nehodchenko V., Volobuieva O., Kharaberiush I., Lohvynenko Ye. Fighting against cybercrime: problems and prospects in Ukraine and the world. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 2019. Vol. 22, Special Issue 2. URL: <https://www.abacademies.org/articles/Fighting-against-cybercrime-problems-and-prospects-in-Ukraine-and-the-world-1544-0044-22-SI-2-352.pdf>

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. www.un.org/ru/ - офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй;
2. www.icj-cij.org/homepage/ru/ - офіційний сайт Міжнародного суду Організації Об'єднаних Націй;
3. <http://www.coe.int/uk/web/compass/council-of-europe> - офіційний сайт Ради Європи;
4. http://europa.eu/european-union/index_en - офіційний сайт Європейського Союзу;
5. <http://www.osce.org/ru/> - офіційний сайт ОБСЄ;
6. <http://www.nato.int/cps/en/natolive/index.htm> - офіційний сайт НАТО;
7. <http://www.wto.org/> - офіційний сайт Світової організації торгівлі;
8. <http://echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home> - офіційний сайт Європейського суду з прав людини;
9. <http://www.icc-cpi.int/about> - офіційний сайт Міжнародного кримінального суду;
10. www.interpol.int/ - офіційний сайт Міжнародної організації кримінальної поліції;
11. <http://www.europol.europa.eu/> - офіційний сайт Європейської поліцейської агенції (Європол).